

Moskova ve Kars muahedelerine tevfikan hakkı hiyarlarını istimal ve Rusyaya hicret eden Malaganlardan alınan gayri menkullerin tescili hakkında 1/195 numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Adliye encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı 6/4269

12-XII-1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Moskova ve Kars muahedelerine tevfikan hakkı hiyarlarını istimal ve Rusyaya hicret eden Malaganlardan Türk tebeasının almış oldukları gayri menkullerin teşcil ve tapuya raptı hakkında Maliye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 9-XII-931 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Elviyei selâse sekenesinden olup 1918 tarihli Kars ve Moskova muahedelerinin 12, 13 üncü maddeleri mucibince Sovyet hükûmeti lehine ihtiyarı tabiiyet ederek memleketimizi terkedecek Malaganların emval ve eşyasını birlikte nakledebilecekleri muahede icabatından olup gerçi ahitname emvali gayri menkule hakkında bir hüküm ihtiva etmemekte ise de aynı eşkilde Rusyayı terkedecek Acaristan ahalisinin gayri menkul mallarını tasfiye imkânını teminen ve müteakabiliyet esasını istihdafen bu sekenenin yani vilâyatı şarkiyede mukim Malaganların gayri menkul mallarının da bir sene zarfında ferağ ve tasfiye edebilecekleri Hariciye vekâletinin teklifi üzerine 1339 tarihinde İcra Vekilleri Heyetince taktir edilmiştir. Bu karardan istifade eden vilâyatı selâse sekenesinden bir kısmı menkul mallarından maada gayri menkulâtını da o tarihte elviyei selâseye henüz tapu kuyudatı teessüs etmemiş olmasından kâtibi adil senedatı tebeamıza haricen satmak suretile tasfiye ederek mukabillerini de nakleyledikleri halde Rusyadan Türkiyeye hicret eden Acaristan ahalisinin gayri menkullerinin hükûmeti mezkûrece nasyonalize edilmiş olmasından karadan maksut olan müteakabiliyet esasını temin edilememesi hasebile emvali mephuse üzerindeki muamelâtı tasarrufiyenin tehiri icrası icap eylemiş idi. Ancak gegen zaman zarfında memleketi terkeden kesandan haricen gayri menkul satm alan tebeamız hukukunun tarzı muhafaza ve müdafaası temmül edilmek üzere meselenin bir kerre de muahede icabatı noktasından tetkiki faydeli görülerek keyfiyetin hariciye müşavirler encümenince tetkikinde: Moskova muahedesinin on ikinci ve Kars muahedesinin on üçüncü maddesinde; üzerlerinde Hükûmeti cümhuriyenin hakkı mülkiyeti tezyit edilmiş arazi sekenesi türk tabiiyetinden çıkmak istedikleri takdirde emval ve eşyalarile birlikte Türkiyeyi serbestçe terk etmek salâhiyetini haiz olacakları ve aynı vechile hakkı mülkiyeti Güreistana terk edilen arazi sekenesi de emval ve eşyaların veya bunların baliğini birlikte alarak Acaristanı

terketmekte serbest buldukları mezkûr olup muahede metninde alâkadarların emvali menkulesi veya bedellerini birlikte götürecekleri tasrih edilmesi emvali gayri menkullerinin bu hükümden istisnasına mebnî olduğu ve bunun da Sovyet hükûmetinin emvali gayri menkule üzerindeki eshabının hakkı mülkiyetini nez eylesmesinden münbais bulunduğu ve şu halde heyeti Vekilece müttehaz kararın mevaddı ahdiye icabatından olmayıp mahza mütekabiliyeti temin zmnında tarafı diğer lehine ihtiyarı tabiiyet etmiş kesana bahşedilmiş atıfetten iken Sovyet hükûmetinin bu müsaadeyi vermemiş olmasına ve karar mephusuanhm ahkâmı ahdiyeyi takyit, ve bir taahhüdü tazammun eder mahiyette bulunmamasına nazaran muahedenin umumî hükümleri da-iresinde muamele ifası ve sekenei merkumenin gayri menkuller üzerindeki hakkı tasarruflarının mütekabilen tanınmaması zarurî bulunduğu tezekkür kılınmakla tebeamızın işbu haricen satın aldıkları emvalinin namlarına tescile imkânı kanunî görülememiş ve hazinece lizaruretin müdahale edilmiştir.

Şurasının arzı da lâzımdır ki vilâyatı selâse ahalisinden iken memleketlerini terkedenlerin vaziyeti aynı olmayıp bir kısmı işgal ve harp senelerinde sakin buldukları yerleri terkle firar veya hieret etmiş olup mühim bir kısmı da ancak muahedelere müsteniden hakkı hiyarlarını istimal suretile ve menkullerini birlikte götürmek - ve verilen karara görer - gayri menkullerini de tasfiye etmek üzere infikâk eylemiş olanlardır. Birinci kısım hakkında tatbiki lâzımgelen muamele tasfiye kanunları ahkâmı dahiline girmesi icap edeceği ancak muahede ve karara tevfikân Rusyaya hieret etmiş olanların malları üzerindeki alâkasını kabul eylemek zaruretine göre tebeamızdan bir kısmının bu hükümlere istinaden ve tapu kuyudatı müesses olmaması ile de haricen satın aldıkları emlak üzerlerindeki haklarını tanımak icabı madelet olacağı cihetle mülkiyeti esasen Rus devletine ait iken ahden Türkiyey intikal eden arazi müstesna olmak üzere tasfiye için kabul edilmiş olan müddet zarfında kâtibi adil senedile ve bedel mukabilinde satın aldığı anlaşılan emlakın alım ve satım muamelelerinin tanılarak bunların tapuya raptı eshabına hakkı mülkiyet verilmesinin temini zmnında mevaddı kanuniye tanzim ve takdim kılınmıştır.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 13

Esas No. 1/195

18 - XII - 1931

Yüksek Reisliğe

Başvekâletin 6/4269 numara ve 12 - XII - 1931 tarihli tezkeresile Büyük Meclise tevdi edilen ve hakkı hiyarını istimal ederek Rusyaya hieret eden Malaganların noter senedile alınmış olan malların tapu senedine raptı hakkındaki kanun lâyihası encümenimizce tetkik ve müzakere edildi.

Kanunun heyeti umumiyesi ve tanzimi sebebi encümenimizce muvafık görülmüş ise de kanunu medeninin umumî hükümlerine müteallik olduğundan Adliye encümenince mütaleası karargir olmakla Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Reis	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Çorum	Bayazıt	İsparta	Diyarbakır	İzmir	Kütahya
İsmet	İhsan	Kemal Turan	Zülfü	Kâmil	Ömer

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Karar No. 15
Esas No. 1/195

6 - I - 1932

Yüksek Reisliğe

Moskova ve Kars muahedelerine tevfikân hakkı hiyarlarını istimal ve Rusyaya hicret eden Malaganlardan türk tebaasının satın aldıkları gayri menkullerinin tescil ve namlarına tapu senedi verilmesi hakkında Maliye vekâleti tarafından hazırlanan kanun lâyihası Maliye encümenince tetkik edilerek aynen kabul edilmekle beraber kanunu medeninin umumî hükümlerine taallük eden bu lâyihanın Adliye encümenince de tetkiki lüzumuna mezkûr encümenince verilen karar üzerine encümenimizce havale edilenbu lâyiha tetkik ve müzakere olundu:

Hükûmetin esbabı mucibe lâyihasında Hariciye vekâleti Müşavirler encümeni tarafından iera edilen tetkikata müstenit mütaleaya göre Moskova ve Kars muahedelerile Elviyei selâsede mukim Malaganların Soviyet hükûmeti lehine ihtiyarı tabiiyet edeceklerin menkul mallarını beraber götürmeleri esası kabul edilmiş isede gayri menkuller hakkında ahitnamede bir hüküm yoksa da memleketimize gelecek Acaristan ahalsinin gayri menkul mallarını tesviye edebilmelerini temin için ve mütekabiliyet esasına istihdafen 339 tarihinde Heyeti Vekilece verilen karar üzerine muayyen müddet zarfında tebaamızdan tapu teşkilâtı o zaman henüz mevcut olmıyan bu yerlerde Malaganlar olan noterden musaddak senetle gayri menkul satın almıdığı anlaşılmış ve her ne kadar Sovyet hükûmetinde gayri menkullerde eşhasın mülkiyet hakları tanınmadığına göre bahsedilen Heyeti Vekile kararındaki maksatlar husul bulmuşsa da mahaza tebaamızdan bir kısmının bu karara istinaden ve tapu teşkilâtı mevcut olmaması hasebile haricen satın aldıkları gayri menkuller üzerindeki haklarının tanınarak bu lâyiha ile gösterilen şartlar dahilinde bu memleketlerin tapuya tescili ile sahiplerinin eline senet verilmesinin hakkaniyet esasına göre bir zaruret olarak kabulü encümenimizce de musip ve muvafık görülmüştür. Bu suretle Hükûmetçe teklif olunan lâyiha aynen kabul edilmekle Heyeti umumiye-ye arz olunur.

Ad. En. Reisi	M. M.	Kâtip Yozgat	Aza	Aza Konya	Aza Kayseri
<i>Mustafa Fevzi</i>	<i>Salâhattin</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>Osman Niyazi</i>	<i>T. Fikret</i>	<i>Reşit</i>
Aza Kayseri	Aza Kocaeli	Aza Antalya	Aza	Aza Balıkesir	
<i>S. Azmi</i>	<i>Ragıp</i>	<i>Numan</i>	<i>Nazım</i>	<i>Vasfi</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Kanun lâiyhası

MADDE 1 — Moskova ve Kars muahedelerine tevfikân hakkı hiyarlarını istimal ve Rusyaya hicret eden Malaganlardan 13 şubat 339 tarihli 2227 numaralı İcra Vekilleri Heyeti kararı dahilinde ve tasfiye için verilen bir sene mühlet zarfında Türk tebeası tarafından noter senedatıle bedel mukabilinde alınmış olan gayri menkul mallar, satın alanlar namına teşçil ve tapuları ita olunur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına Maliye Vekili memurdur.

9-XII-1931

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Şeref</i>
		S. İ. M. V.
		<i>Dr. Refik</i>

ADLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Malaganların noterlikten musaddak senetle satın aldıkları gayri menkullerin tapuya tescili hakkında kanun

MADDE 1 — Hükümetin teklifi aynen

MADDE 2 — „ „ „

MADDE 3 — „ „ „